Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА  SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК XC. Ч. 4. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 8-го СІЧНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 8, 1983 No. 4. VOL. XC.

ЗАКЛИК

ДЕНЬ 12-ГО СІЧНЯ — ДЕНЬ СОЛІДАРНОСТИ З УКРАЇНСЬКИМИ ПОЛІТИЧНИМИ В'ЯЗНЯМИ В СССР


ПЛАСТ


СУМА


ОДУМ

Ідучи за закликом українського політичного в'язня-патріота Вячеслава Чорновола відзначати день 12-го січня як День Солідарности з нескореною Україною, зокрема з тими, що караються в совєтських тюрмах і „психушках", звертаємося знову до батьків української молоді, до самої молоді і всього українського громадянства в ЗСА відзначити день 12-го січня 1983 року одноденною голодівкою та зовнішньою акцією. В такий спосіб ми у вільному світі прилучимося до тих, які в ім'я любови батьківщини віддали все для неї. Тому закликаємо, щоб:

* батьки і виховники пояснили молоді причину відзначування цього Дня Солідарности;
* перевести День Солідарности у можливій в даних обставинах формі: голодівкою, відмовленням собі приємности, відповідною пропагандою у своєму оточенні тощо;
* вияснити у своєму довкіллі причину такого способу відзначення Дня Солідарности;
* заохотити українську молодь і все українське громадянство включитися в цю акцію;
* самим писати листи і помогти молоді писати цього Дня листи до преси, сенаторів, конгресменів, стейтових законодавців і до Білого Дому, звертаючи увагу на важливість цього Дня. А ця важливість полягає в тому, що українські політв'язні жертвують своє життя в обороні національних, політичних, релігійних і людських прав;
* писати листи з побажаннями для українських політичних в'язнів і висилати їх копії як знак протесту на адреси офіційних представництв Совєтського Союзу у ЗСА.

Закликаємо українську молодь і все наше громадянство прилучитися в день 12-го січня до пропонованої акції в цей День Солідарности і доказати нашим сестрам і братам в Україні, що вони не самі у їхніх змаганнях за волю і за справедливість для нашого народу.

Крайова Пластова Старшина
Крайова Управа СУМ — Америки
Крайова Рада ОДУМ

В ПЕРЕСТРІЛЦІ З КҐБ ЗАГИНУВ БОРИС ТЕРЕЛЯ

Амстердам, Голляндія (УІС „Смолоскип"). — Сюди дісталася запізнена вістка про смерть брата відомого довголітнього українського політв'язня Йосипа Терелі — Бориса. Загинув він у бою з групою КҐБ-істів і міліціонерів.

Про бій Бориса Терелі з кагебістами і міліціонерами відомо лише, що перестрілка відбулася на світанку 10-го червня 1982 року біля невеличкого селища Поляна недалеко від Сваляви на Закарпатті. Невідомо, чи загинув хтось також з групи каральних органів, але відомо, що у цілому районі, зокрема в горах, відбувалися розшуки за спільниками Бориса Терелі.

Згідно з одержаною вісткою, Борис Тереля жив довший час нелегально, переховувався в горах і його перехід в підпілля був спричинений виразними політичними мотивами.

Сюди дісталася також вістка з іншого джерела, що влітку 1982 року на лінії будови нового газопроводу Уренгой-Ужгород-Західня Европа були збройні сутички невідомих осіб з охороною, що мали бути вбиті, але невідомо, чи до тих подій мав будь-яке відношення Борис Тереля.

СССР будує бази в Сирії

Тель Авів. — Ізраїльське офіційне радіо повідомило у вівторок, 4-го січня, що ізраїльська армія має відомості про будівництво Сирією двох вдосконалених совєтських ракетних систем протиповітряної оборони типу САМ-5 глибоко на своїй території.

Радіо повідомило також, що ці системи можуть сильно перешкодити Ізраїлеві проводити свої розвідувальні польоти над Сирією.

Це повідомлення прийшло саме тоді, як ізраїльські офіційні особи висловили тривогу з огляду на розбудову Совєтським Союзом військової сили в Сирії взагалі. Ізраїльські та сирійські війська стоять один проти одного на лінії припинення вогню в Ливані.

Військовий комунікат не говорить нічого про те, що думає зробити Ізраїль в новій ситуації появи двох ракетних баз, але, як відомо, Ізраїль завжди реагував агресивно проти сирійських протиповітряних ракет, які загрожували вільному маневруванню ізраїльського летунства.

Згідно з повідомленням того ж ізраїльського радіо совєтські ракети типу САМ-5 ніколи не розміщалися за межами Совєтського Союзу. Вони діють в засягу 190 миль і досягають висоти приблизно 100,000 футів.

ПРЕЗИДЕНТ Є ПРОТИ ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКІВ

Вашінгтон. — На пресовій конференції в середу, 5-го січня, президент Роналд Реґен зробив декілька важливих заяв щодо внутрішньої та зовнішньої політики уряду ЗСА.

Перш за все, Президент назначив Елизабет Г. Дол секретарем транспортації. Якщо її назначення буде схвалене Сенатом, то Е. Дол стане першою жінкою в кабінеті Президента.

Під час пресконференції Президент заявив, що, хоч він не прийняв ще остаточних рішень відносно бюджету на новий 1984 фіскальний рік, який повинен бути запропонований Конґресові до 31-го січня, то вже тепер можна сказати, що не буде ніякого підвищення податків. Як познаки оздоровлення економіки країни Президент назвав останнє пожвавлення в будівельній індустрії. Але одночасно президент Реґен признав, що „звичайно існує риск", викликаний проблемами таких країн як Бразилія і Мехіко, які мають труднощі у сплаті своїх боргів іншим країнам. „Я думаю, що це є болюча світова проблема. Але я вірю, що ми подолаємо її", — заявив Президент.

Говорячи про зовнішню політику ЗСА, Президент висловив свою готовість зустрітися з Юрієм Андроповим, але при умові, що така зустріч буде відповідно підготовлена. Я не думаю, що ви скажете просто: Зберімось, сядьмо за спільним столом, а щойно потім спитаємо: про що будемо говорити?

Вже після конференції, коли Президент покидав залю, його спитали, чи переговори про роззброєння зайшли в тупик? Президент відповів: „Ні. В дійсності генерал Ровні вірить, що існує можливість через рік заключити договір".

Ген. Едвард Ровні є головним представником Президента на переговорах про обмеження стратегічних озброєнь.

Відносно зменшення видатків на озброєння Президент сказав: „Якщо їх можна буде зменшити, ми їх зменшимо".

ЗП УГГ ВИМАГАЄ ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ СССР

Ню Йорк, Н.Й. — З уваги на те, що в дні 30-го грудня 1982 року минуло 60 років від проголошення Союзу Совєтських Соціялістичних Республік і там проходять особливі святкування, Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи нагадало країнам, що підписали Гельсінкські угоди, що СССР не виконав постанов того акту коли йдеться про національне питання і права людини.

Представництво у своєму зверненні пригадує про сталінську тиранію в Україні і про те, як від перших років в СССР почалося жорстоке грабування українського селянства, якого завершенням був штучний голод в Україні, жертвою якого впало 6-8 мільйонів людей.

Воно вказує також на жертви, які зазнала інтелігенція, на процес Союзу Визволення України, а далі на події Другої світової війни, в яких національно свідомі українці поруч із іншими народами Совєтського Союзу приступили до активної боротьби проти обидвох наїзників німецького і совєтського. За ту повстанську боротьбу українські і інші народи наприкінці війни та після її закінчення зазнали нових жорстоких репресій і нової безжалісної чистки, жертвою якої впали десятки тисяч.

Закордонне Представництво УГГ звертає увагу країнам вільного світу, що ці репресії тривають досьогодні і як приклад подає Юрія Шухевича, сина командира Тараса Шухевича-Чупринки, колишнього вояка УПА Данила Шумука та цілий ряд правозахисників, яких арештували і засудили за фальшивими обвинуваченнями, як, наприклад, родину Січків, Василя Стуса, Івана Світличного, Миколу Руденка і його дружину Раїсу, Вячеслава Чорновола, як також правозахисників інших народів.

Доказуючи, що спосіб відзначування 60-річчя СССР є поворотом партії до сталінізму, який загрожує не лише народам під ярмом совєтської влади але цілому світові, Закордонне Представництво УГГ закликає і просить країни Европи, ЗСА і Канади, які підписали Заключний акт у Гельсінках внести пропозицію на черговій сесії Генеральної Асамблеї ООН про деколонізацію Совєтського Союзу, відкликаючись на документи з 1979 року і акцію СКВУ в тому напрямку.

Звернення, датоване 10-го грудня 1982 року, підписали Петро Григоренко, Леонід Плющ і Надія Світлична.

В Тріполі йдуть бої поміж ворогуючими фракціями

Бейрут, Ливан. — Тріполі, портове місто на півночі Ливану, було у вівторок, 4-го січня, знову місцем жорстоких зударів між двома ворогуючими таборами мусулман — просирійською та антисирійською міліцією. Тисячі цивільних осіб мусіли шукати сховищ, основні служби обслуговування були сильно порушені.

Повідомлення з того другого по величині міста Ливану з півмільйонним населенням говорять, що ворогуючі табори сильно обстрілювали себе взаємно артилерійським вогнем. Обстрілювані були також мешканеві райони міста. Згідно з повідомленнями, більшість міста була без світла, телефонічного сполучення, води і основних продуктів харчування, наприклад, хліба.

Спорадичні перестрілки між ворогуючими таборама міліції вибухали від лютого минулого року, але останнім часом бої виявилися найзавзятішими за весь час.

Боротьба в основному проходить між мусулманськими фракціями. Тріполі заселене більшістю мусулманами суннітами, які ненавидять мусулманський алавітський уряд президента Сирії Гафеза аль-Ассада і не вважають його правдиво мусулманським. Він спирається на мусулманську алавітську меншість, що посилює ворожнечу.

Ворожнеча посилюється ще і тим, що деякі групи в Тріполі прихильно ставляться до мусулманських фундаменталістів, які є основним противником Ассада.

Крім того в Тріполі є багато осіб, які є симпатиками проіракської партії БААС, прямого ворога Ассада.

Сирія покищо контролює Тріполі і має в тому районі щонайменше 30,000 свого війська.

Президент Ізраїля відвідує ЗСА

Вашінгтон. — Президент Ізраїля Іцак Навон розпочав у вівторок, 4-го січня, 11-денні відвідини в ЗСА, саме в той час, коли Адміністрація президента Роналда Реґена виявляє певний ступінь вагання щодо часу поїздки і її потенціяльного політичного впливу в Ізраїлі.

Президент Навон, 61-літній ветеран лейбористської партії, який займає традиційно церемоніяльний пост, може, як вважають в Ізраїлі, зайняти місце прем'єр-міністра Менахема Беґіна.

Офіційні американські речники говорять, що Білий Дім уникає всяких дій чи заяв, які могли б виявитися натяком на вмішування ЗСА в ізраїльську політику. Особливо намагається Адміністрація Реґена уникати враження, що вона підтримує Навона проти Беґіна, з яким американський уряд має деякі непорозуміння щодо політики на Близькому Сході. Тому американські політики обережні та говорять, що поїздка Навона має „інформативний" характер, що не буде зроблено жадних ініціятив, що питання відносин між двома країнами чекають відвідин Беґіна, можливо наступного місяця.

Хор „Думка" концертує на потреби церков

Ню Йорк, Н.Й. — Український хор „Думка" виступить в неділю, 9-го січня ц.р., з концертом колядок і щедрівок тут у православній церкві св. Володимира при 82-ій вулиці. Початок виступу о 1-ій годині по полудні. Дохід з концерту призначений на потреби церкви св. Володимира.

У наступну неділю, 16-го січня, о год. 1:30 по полудні, цей же хор виступить з концертом колядок і щедрівок у католицькій церкві св. Юра при 2-ій вулиці. Дохід з цього концерту ход „Думка" жертвує на потреби школи при церкві св. Юра.

Концерти колядок і щедрівок хор „Думка" розпочав давати в церквах минулого року і буде продовжувати цю традицію та в цей спосіб допомагати православній та католицькій церквам у їх потребах.

РІЗДВЯНА ЗУСТРІЧ ПЛАСТУНІВ

Ню Йорк, Н.Й. — В неділю, 9-го січня ц.р., тут у Пластовому Домі відбудеться традиційне запалення свічечки та відзначення Дня Солідарности з українськими політичними в'язнями. Зустріч пластунів почнеться о год. 10:30 ранку у великій залі Пластового Дому при 144 Друга авеню.

Присутність усіх пластунів обов'язкова, гостям-батькам раді. Про День Солідарности буде говорити пл.сен. Надія Світлична.

В Америці

ФЕДЕРАЛЬНА ОБЕЗПЕЧЕНЕВА корпорація помогла датком 175 мільйонів долярів 15-ти ощадностевим банкам в Ню Йорку, які стояли перед великими фінансовими труднощами.

У ЗВ'ЯЗКУ З БОМБОВИМИ вибухами в новорічну ніч у місті Ню Йорку визначено 45,000 дол. винагороди за знайдення атентатчиків. На підставі анонімного телефону атентати мали виконати члени ФАЛН, терористичної пуерторіканської організації, що були відповідальні за 100 бомбових нападів від 1974 року.

ТЕАТРАЛЬНИЙ СЕЗОН на Бродвею в Ню Йорку відчуває економічну кризу, якої вже не було від десяти років. Фреквенція в театрах у половині 1982 року зменшилася на 22 відсотки.

ПРОХАННЯ ПРО ГРОШОВУ допомогу для вичищення ріки Гадсон відкинено. Аґенція для прочищення довкілля ствердила, що немає досить доказів на те, що вичищення ріки уможливить краще риболовство. Як відомо, вже від 1975 року риболовство на ріці Гадсон майже не існує з уваги на занечищення токсинами.

ВИКАЗАЛОСЯ, ЩО ДЕСЯТКИ тисяч авт фірми Дженерал Моторс із 1980 року мають тенденцію застрягати при вживанні задніх гамульців. Хоча сотки власників тих авт скаржилися на цю хибу, досі ще не відкликано того типу авт і не направлено дефекту.

НАЙВИЩИЙ СУД СТЕЙТУ НЮ ЙОРК не дозволив на віднову 50 станцій підземки тому, що у плянах віднови не включено вінд для тих, які вживають крісла для інвалідів.

СПРАВА ПРОТИ КОЛИШНЬОГО заступника президента Спіро Т. Еґню, яка почалася ще шість років тому, за те, що він брав хабарі, закінчилася так, що він мусів заплатити до каси стейту Мериленд 270,000 долярів.

РОДИНИ 85 ЛЮДЕЙ, які згинули у великій пожежі в готелі Ляс Веґас, тепер отримають 75 мільйонів долярів у договоренні із власниками готелю, до якого дійшло без судової розправи.

У СПРІНҐФІЛДІ, КОЛОРАДО, дійшло до неспокоїв з приводу ліцитації фарми. Понад 200 фармерів протестувало проти продажу так гостро, що поліція мусіла вживати слізного газу, щоб їх розігнати.

АСТРОНАВТИ, ЯКІ МАЮТЬ бути у залозі космічного корабля „Челенджер", заявили, що вони готові до лету, але корабель, в якому, як відомо, в часі останнього лету відкрили протікання водня, ще не готовий. Тентативна дата нового лету є означена на день 28-го січня, якщо корабель до того часу буде направлений.

ПОНАД 100 ФАРМЕРСЬКИХ тракторів переїхало в протесті вулицями Сиракюз через те, що новий податок, який увійшов у життя з 1-им грудня 1982 року змушує їх збільшити, а не зменшити продукцію.

ХОЧА ІСНУЄ ІНФЛЯЦІЯ, на підставі даних із журналу для продуцентів харчування, американці видали на харчі в 1982 році 252 більйони долярів, значить на 5 відсотків більше як в 1981 році. У споживанні харчів бачать у американців дальшу тенденцію уважати на дієту, а при тому старатися купувати харчі, які є смачні.

У світі

ЗБІҐНЄВ БЖЕЗІНСКІ, колишній дорадник президента Картера по національній безпеці, заявив у вівторок, 4-го січня, що він переконаний в тому, що Совєтський Союз вмішаний у спробу вбити Папу Івана Павла II 13-го травня 1981 року. Бжезінскі дослівно сказав: „Немає сумніву, що розслідування, проведені італійськими властями, встановили співучасть Болгарії у замаху проти Папи. Ті, хто знає дійсність у Східній Европі, автоматично робить висновок, що Совєтський Союз керував цією операцією".

АРҐЕНТИНСЬКИЙ ОФІЦІЙНИЙ бюлетень військово-повітряних сил писав у вівторок, 4-го січня, що під час війни за Фалькляндські острови між Арґентиною і Британією минулого року Арґентина використовувала совєтські протилетунські ракети типу САМ-7.

ІТАЛІЙСЬКИЙ УРЯД прем'єр-міністра Амінторе Фанфані, утворений місяць тому, переживає нову гостру кризу, після того, як партія соціял-демократів і ліберальна партія гостро заатакувала уряд у вівторок, 4-го січня, за прийняття законопроєкту про підвищення податків. Політичні спостерігачі говорять, що хоч міністри соціял-демократи та ліберали погодилися минулого тижня на підвишку податків, тепер вони згідні відкласти цю справу аж до загальних виборів весною цього року.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР КИТАЮ Чао Цу-янґ, який закінчив свої відвідини Заїру, обіцяв відстрочити виплату Китаєві боргів цієї країни в сумі 100 мільйонів долярів. У вівторок, 4-го січня, Цу-янґ прибув до Конґо, побажавши народові цієї африканської країни „нових перемог у його марші на шляху розвитку".

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ Франсуа Міттеран заявив у своєму новорічному посланні до народу, що Франція повинна зміцнити потужність свого ядерного озброєння. Президент сказав: „Я видав наказ посилити засоби відстрашення, на яких основується оборона країни".

БРИТАНІЯ ЗАБОРОНИЛА данським рибакам промишляти в прибережних водах Північного моря після того, як Данія відкинула новий договір 10-ох країн Европейського спільного ринку про риболовство.

СТОЛИЦЯ КИТАЮ Пекін ввела нове власне законодавство про працю, впроваджуючи гнучкішу систему приймання і звільнення з праці робітників та службовців на зміну застарілої системи. Усіх робітників буде прийматися тепер згідно з договором, який можна розірвати кожною стороною з тримісячним попередженням.

ТЕГРАНСЬКЕ РАДІО повідомило в понеділок, 2-го січня, що два іранські високі службовці іранського судівництва, революційні прокуратори північносхідного міста Біржанд і південного Бушіре, були звільнені зі своїх посад за „неодноразове порушення закону та на негуманну та неісламську поведінку на своїх службових становищах".

У КНИЖЦІ „НІЩО НЕ є забагато", опублікованій в Канаді, сказано, що за період від 1933 року, коли Гітлер прийшов до влади в Німеччині, до 1945 року, дати капітуляції гітлерівської Німеччини, Канада відмовила понад 5,000 жидам в'їздних віз.

МОСКВА ЗАПЕВНЯЄ КАРМАЛЯ

Москва, СССР. — В останній день минулого року 31-го грудня, офіційне совєтське аґентство ТАСС розповсюдило заяву совєтського уряду про те, що совєтські війська залишаться в Афганістані, поки не будуть прийняті совєтські умови їх виводу.

Заява мала намір запевнити маріонетковий уряд Бабрака Кармаля у підтримці та покласти край деяким міркуваннян на Заході нібито Москва готова шукати шляхів почесного виводу своїх окупаційних військ з Афганістану і тим самим покінчення з непопулярною і безвихідною війною.

Совєтська заява повторює попередні заяви з цього питання, тобто афганські пропозиції закінчення війни з травня 1980 року і з серпня 1981 року, в яких висловлена совєтська позиція щодо закінчення війни і виведення понад 100,000 совєтського війська. Ці пропозиції говорять, що совєтські війська будуть виведені поступово, якщо припиниться „чужинецька інтервенція", тобто законна боротьба афганських повстанців проти ворожих совєтських окупаційних військ. Крім того афганські маріонеткові лідери вимагають „відповідної міжнародної ґарантії" проти відновлення повстанської боротьби.

„ЗАЛЬЦБУРЖАНИ" ГОТУЮТЬСЯ ДО З'ЇЗДУ ГІМНАЗІЇ В АВСТРІЇ


Колишні учні української гімназії в Зальцбурзі: Сидять (зліва) У. Дячук, М. Гельбіґ, Д. Семеґен; стоять (зліва) М. Гнатейко та Б. Гайдучок.

Джерзі Ситі, Н.Дж. (Л. К.). — Про те, що сантимент, почування приязні — це не пережите явище, що й до цих пір існує сильний зв'язок дружби, защеплений ще від юних років, від шкільної лавки, засвідчували це вже кількакратно колишні учні української гімназії у Зальцбурзі, Австрія, своїм бажанням зустрічі, своїми з'їздами в Америці, а тепер приготуванням до з'їзду в Зальцбурзі — „столиці" їхньої молодости і шкільних років, безжурних переживань і навчання здобуток з якого відкрив їм дорогу до їхніх теперішніх професій.

У середу, 22-го грудня м.р., відвідавши Головну Канцелярію Українського Народного Союзу та видавництво „Свобода", колишні учні цієї гімназії і водночас члени Організаційного комітету: Мирон Гнатейко, Богдан Гайдучок, Дарія Семеґен та Марійка Гельбіґ, власниця бюра Сковп. Організаційними справами цього з'їзду відає голова цього Комітету М. Гнатейко, а технічною підготовою його займається М. Гельбіґ.

М. Гнатейко поінформував редакторів, що на останньому з'їзді колишніх учнів української гімназії у Зальцбурзі, який відбувся у жовтні 1981 року на Союзівці, схвалено, що наступний з'їзд відбудеться влітї 1983 року в Зальцбурзі, і тоді створено Організаційний комітет, члени якого звернулися до бюра Сковп, щоб технічно цей з'їзд перепровадити.

М. Гельбіґ пояснила, що в зв'язку з подорожжю до Австрії для пасажирів замовлено першу клясу літака Ді-Сі-8 лінії Аріста інтернешенел, як також першоклясні готелі. Літак від'їде 29-го червня 1983 року до Мюнхену, Західня Німеччина, а повернеться з Відня, Австрія, 13-го липня. Чотириденний з'їзд колишніх учнів української гімназії у Зальцбурзі розпічнеться у четвер, 30-го червня, і цього дня відбудеться реєстрація і вечеря; у п'ятницю, 1-го липня — сніданок у готелі, ранком — південна тура по місті, полуденок у власному заряді. Після обіду — офіційне відкриття з'їзду, зустріч, дискусії і т.п. Увечері „ґаля" вечеря і забава; в суботу, 2-го липня — сніданок і вечеря у готелі. День вільний для кожного по

(Продовження на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6[illegible]) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Андропов і Реґен

Коли до Білого Дому приїздять з цілого світу володарі — монархи, прем'єри, міністри, то роблять це з двоякої цілі: або з куртуазії, щоб відвідати Президента З'єднаних Держав Америки, або з діловою конкретною ціллю — переговорити та договоритись в якійсь конкретній справі; затіснити торговельні взаємини, закупити в Америці машини чи зброю на догідних умовах, з'єднати собі Америку для оборони проти зовнішньої загрози. Відвідини у Білому Домі представника Совєтського Союзу особливо „на вершинах" — генерального секретаря компартії СССР із титулом президента чи й без того титулу, мали завжди на цілі в першу чергу пропаґанду. Кремлівським володарям залежить на тому, щоб власним своїм підневільним громадянам показати, що ось Америка не тільки визнає їх, але з ними „співпрацює", і про те саме ідеться їм у відношенні до всього так званого Третього світу, де вони суперничать з Америкою за впливи. По суті — Совєтському Союзові залежить дійсно на „детанті", на „співіснуванні країн з різними соціяльними системами", на отримуванні з Америки її останніх продуктів техніки і на поширюванні в Америці своєї велетенської шпигунської сіті.

Усіма цими причинами треба пояснити й заяву нового кремлівського диктатора Юрія Андропова, що він „дуже радо" стрінувся б з президентом Реґеном, при чому висловив переконання, що зустрічі „на вершинах" завжди приносять більші користі, як конференції з участю численних осіб. Очевидно — додав у відповіді на листовний запит представника однієї американської радіостанції — таку конференцію з президентом Реґеном треба би докладно підготовити, щоб згори запевнити її успіх. Однак президент Реґен до такої зустрічі зовсім не квапиться. Речник Білого Дому заявив, що „покищо" взагалі не плянується такої зустрічі Президента з Андроповим. Президент Франції Франсуа Міттеран, до речі, соціял-демократ, пішов ще далі у своїй заяві щодо можливости своєї безпосередньої наради з Юрієм Андроповим. Мовляв: Совєтський Союз „заанґажувався" у деяких таких операціях, які дуже утруднюють таку зустріч і можливість її позитивної вартости. Коментатори негайно добавили, що Міттеран виразно натякнув на окупацію большевиками Афганістану і ролю Москви у жалюгідних подіях в Польщі.

Президент Реґен вже давно зформулював принцип політики З'єднанихСтейтів Америки до Совєтського Союзу: вона залежить від поведінки Совєтського Союзу у власній країні (справа прав людини) і поза його межами (аґресивний імперіялізм з безпосереднім втручанням, як в Афганістані, чи посереднім, як в Анґолі, Середущій Америці чи в Польщі). З приходом до влади Юрія Андропова появилися у міжнародній пресі голоси, що оце, мовляв, настала „нова ера" і що Юрій Андропов, хоча вчорашній голова страхітливого апарату КҐБ, проте „гладший", гнучкіший, сприйнятливіший на компроміси, аніж був ним ведмедюватий, обвішаний медалями Леонід Брежнєв. Проте кращі знавці відносин в Совєтському Союзі та осіб у тій верховній кліці, якою є Політбюро КПСС, перестерігали і далі перестерігають перед наївними ілюзіями. Андропов, читаємо і чуємо в телевізійних коментарях, хитріший за Брежнєва, він краще знає Захід, бувши амбасадором на Мадярщині під час тамошнього повстання у 1956 році, що його він допоміг здавити танками, — був ближче західнього світу, має теж кращі відомості про нього від могутньої розвідки КҐБ. Але він, Андропов, ані на цаль не менший звеличник „угроблення" вільного світу, як був ним Ленін, Сталін, Хрущов і Брежнєв.

Коли, наприклад, йдеться про перегони у зброснні, то тепер, за правління Андропова, чуємо ті самі пропаґандивні гасла й демагогічні арґументи, що їх ми чули завжди з Москви: мовляв, Совєтський Союз не дозволить на зіштовхнення його на друге місце після З'єднаних Стейтів Америки, — не Совєтський Союз, а „імперіялісти" є загрозою для світового миру, — не Совєтський Союз, а „імперіялістична" Америка веде „політику окруження" СССР, — Америка не має ніякого права „втручатися до внутрішніх справ" СССР, як покликування на клявзулю Гельсінкського договору про права людини і т. п.

Тому у міркуваннях на тему ходу подій у 1983 році не чути про „конференцію на вершинах" між ЗСА і СССР. Американська закордонна політика супроти Совєтського Союзу залежна від конкретних дій совєтської імперії. Недавній заклик Реґена до Москви, щоб вона проявила свою добру волю відкликанням військ з Афганістану, знайшов ароґантну — продиктовану Москвою — відповідь совєтського ставленика в Кабулі, Бабрака Кармаля, що, мовляв, совєтські війська так довго будуть там перебувати, поки в краю не настане повний спокій — себто поки не буде безслідно здавлений партизанський рух, — на що не заноситься. На щастя, минулася вже ера анальфабетизму Заходу у справах СССР і тамошньої керівної кліки. І Роналд Реґен та державний секретар Джордж Шулц аж ніяк не є наївними людьми, що дались би схопити на пропаґандивні фрази Юрія Андропова.

ЛЬВІВСЬКИЙ ПРОКУРОР ПРО СПІВПРАЦЮ З ПРОКУРОРАМИ ЗСА

(І. С.) У львівському журналі „Жовтень", ч. 9, 1982 р., появилася стаття прокурора Львівської области Бориса Антоненка „Тихі еміґранти", де цей прокурор розказує про зустрічі і співпрацю з прокурорами Міністерства юстиції ЗСА для дослідження воєнних злочинів, поповнених на території Львівської области в часі Другої світової війни теперішніми громадянами ЗСА, що мали б бути тоді на службі німців як поліцаї.

„Перша зустріч з прокурорами Сполучених Штатів Америки, — пише львівський прокурор, — відбулася 7 червня 1980 року. На Львівщину прибули — заступник директора відділу спеціяльних розслідувань міністерства юстиції США Ніл Шер — керівник делеґації, прокурори Норман Московиць і Родні Сміт та слідчий Бертрам Фелбаум. Усі вони порівняльно молоді люди, народилися наприкінці або після Другої світової війни".

„Уважно придивляємося один до одного. Керівник делеґації Ніл Шер, який добре знає свою справу, досвідчений прокурор, стриманий, обдумує кожне своє речення, слів на вітер не кидає. Родні Сміт — більше слухає, ніж говорить. Активність виявляє Норман Московиць, який трохи володіє російською мовою. Бертрам Фелбаум головним чином займався відеозаписами допитів свідків... Як і належить у таких випадках, ми висловили свої міркування і дійшли одної думки: оскільки допити проводяться на території Української РСР, суворо дотримуватися процесуальних законів нашої республіки і вести їх українською мовою..."

У вступі львівський прокурор пише, що йдеться про розслідування „воєнних злочинів, скоєних українськими буржуазними націоналістами — начальником поліції в Раві Руській Володимиром Осідачем та поліцаєм Мирославом Стасівим, поліцаями з Нового Яричева — Деркачем, Теодоровичем, Козієм та іншими". Допитувано „кілька десятків людей"... З американськими прокурорами приїхав адвокат В. Осідача Луїс Коновал: „Кажуть, — пише прокурор, — що колись його рідні виїхали з України на заробітки до США. Коновал не знав ні української ні російської мови. А, можливо, вдавав, що не знає. З ним прибув його перекладач Василь Низовий, батьки якого з Тернопільської области виїхали у ЗСА ще далеко до 1939 року. Василь Низовий чудово володів українською і російською мовами... З самого початку адвокат Коновал поставив вимоги, щоб допити очевидців — свідків проводилися американськими прокурорами без участи радянських прокурорів. Як американська, так і наша сторона цей вибрик адвоката категорично відхилили... Тоді адвокат вирішив затягувати допити, при чому ставив запитання, які не мали ніякого відношення до справи... Отже, коли всі спроби адвоката зірвати спільне розслідження провалились, ми продовжували успішно вести далі слідство у справі воєнних злочинців і їх злочинів...25 червня робота була завершена і ми — радянська сторона — вручили протоколи допитів американським прокурорам. Наступного ранку вони вилетіли до Москви".

Хоча допитувано „кілька десятків людей", у справі В. Осідача львівський прокурор не подає імени ні одного свідка, який зізнавав би про якийсь конкретний злочин Осідача; прокурор тільки повторює, що Осідач був „начальник поліції в Раві Руській у чині гауптвахмана, мав підлеглих — тридцять поліцаїв і разом з своїми головорізами та гітлерівцями розстріляв понад шість тисяч радянських громадян". Щоб якось сконцентрувати обвинувачення проти Осідача, він кидає таку фразу: „Навіть гітлерівці, коли заводили мову про Осідача, говорили між собою: „О, це звір, а не людина!"

2

Коментувати свідчення прокурора Антоненка щодо їхньої вірогідности й прав-

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про об'єктивність і пересаду

Читачі української преси стоять тепер частенько перед питанням, як приймати те, що ми пишемо. Чи вірити одному — чи другому, котрі факти правдиві, а котрі ні; чи інформація подана з журналістичною об'єктивністю, чи переяскравлена відповідно до настрою та поглядів пишучого.

Звичайно, ми, українські журналісти, звикли голосно і тихо нарікати на нашу невдячну долю, на недоцінювання нашої праці, на брак зрозуміння до наших завдань. Але чи не надужиємо ми терпеливістю нашого читача тим усім що пишемо в останніх часах?

Піддавшися надто емоційності, ми тут і там розпочали на скупих розміром сторінках української вільної преси таку безугавну взаємну боротьбу, що не раз обличчя паленіє, читаючи ті статті. А у цій боротьбі фактами кидається, немов м'ячиками у тенісі, минуле виглядає інакше у теперішніх споминах, як воно було ще декілька років тому, а читач вже справді зовсім не може розібрати, де правда, а де тільки „побожне бажання".

Але та пересада торкається не лише громадських чи партійних справ. Вона процвітає також у ділянці мистецької та літературної критики і, замість заохоти читача до книжки чи вистави, не один раз викликує саме протилежну реакцію.

Правда, бути мистецьким чи літературним критиком в українському, малому насправді, вільному світі не так і легко. Такі критики в американській пресі — це професійні люди, які зі знанням та безсторонністю оцінюють твори, які їм подаються до перегляду, а до авторів не мають ніякого відношення.

У нас, де майже кожний і кожна знає кожну і кожного, важко часами визбутися особистого підходу в оцінюванні праць добрих знайомих чи приятелів. А таки здається нам, що наші журналісти-критики могли б бути трохи більш поміркованими та уникати всіх перебільшень. А перш усього добре було б, щоб вони не керувалися у оцінці того чи іншого явища особистими симпатіями, а єдино бажанням поставити у належну перспективу всі прояви нашого українського життя.

У нашому культурному процесі віддзеркалюється адже все — і добре, і зле, і пересічне. В житті немає нічого лише чорного або білого, немає лише надзвичайних успіхів, але є і невдачі. А перш усього немає у нас лише геніїв, а є також здібні, хоч звичайні люди.

Отож більше обережности треба нашому перу.

О-КА

Іван Боднарук

ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ

П'ятдесят років тому, 22-го травня 1932 року, розпрощався із світом Юліян Романчук, промінентна постать у колі політичних діячів, великий громадянин і письменник, один із засновників партії народовців. Був він великою частиною української історії. Прожив повних 90 років, оглядав своїми очима воскресення українського народу та пережив його страждання після катастрофи в 1919 році.

Син народного вчителя Семена Романчука Юліян народився 24 лютого 1842 року в Крилосі біля Галича. Батько походив із міщанської сім'ї в Збаражі, а мати Марія була дочкою священика о. Глинського. Коли хлопцеві прийшов час ходити до школи, батько перенісся до Дуліб під Стриєм. У Дулібах закінчив син початкову школу під оком батька, знаного найстаршим громадянам Стрия як доброго вчителя і великого патріота, який щоднини ходив пішки з Дуліб до стрийського Касина. У Стрию закінчив Юліян дві перші кляси гімназії, до двох дальших кляс перейшов до Станиславова, а потім у Львові закінчив п'яту-восьму кляси і 1860 року здав іспит зрілости з відзначенням. Уже у вищих клясах гімназії звернув увагу вчителів своїми гарними письмовими завданнями й деякими поезіями. Хоч наша молодь тоді говорила по-польськи, він писав в учнівській газеті, яку сам видавав, не тільки німецькі й польські, але теж українські вірші, і з деякими товаришами українцями оснував у восьмій клясі учнівський літературний гурток. У 1860 році вписався до львівського університету. Студіюючи, був водночас коректором і помічником „Слова" в перших часах існування цієї газети. Жив у дружніх взаєминах з поетом Володимиром Шашкевичем, сином великого Маркіяна, і Ксенофонтом Климковичем, які видавали „Вечерниці" і „Мету". Дня 24-го жовтня 1863 році став учителем німецької гімназії у Львові, як клясичний філолог, а по п'ятьох роках перенісся до української гімназії, де вчителював увесь час, аж до 1900 року, коли відійшов на емеритуру.

Руське Педагогічне Товариство за заслуги на педагогічній ниві іменувало його своїм почесним членом. Був членом-основником товариства вчителів середніх і вищих шкіл „Учительська Громада", а в 1912 1916 роках його головою. У 1869 році Крайова Шкільна Рада назначила його членом Комісії для видавання українських шкільних підручників. Тоді склав Романчук новий правопис, дбаючи, щоб він якнайбільше відповідав потребам нашої мови. Того правопису вживали у школах аж до введення фонетики. Уклав „Руську читанку для нижчих кляс гімназії", том І і II, та „Руську читанку для IV кляси народної школи".

Діяльність Ю. Романчука в усіх наших товариствах і установах була дуже жива. Був дійсним членом НТШ, основником НТШ і „Просвіти", а в 1896-1906 роках головою „Просвіти" у Львові. Став головою того нашого найстаршого товариства після Омеляна Огоновського й тоді видав дуже цінне видання українських клясиків. У 1903 році репрезентував галицьких українців на відкритті пам'ятника І. Котляревському в Полтаві. Його невтомним заходам завдячували українці між іншим заснування урядом двох українських гімназій: в Перемишлі й Коломиї.

У 1883-1895 роках Романчук був послом до галицького сойму й від 1889 року головою українського соймового клюбу. В 1891-1897 і в 1901-1918 роках став послом до віденського парляменту, в 1911 році головою українського парляментарного клюбу, а від 1911 року віцепрезидентом парляменту. Дня 10-го листопада 1918 року, як член Української Національної Ради, заприсягнув у Львові членів Державного Секретаріяту ЗУНР. Коли в 1923 році Рада Амбасадорів віддала Галичину Польщі, Романчук відібрав на площі св. Юра від тисячних мас присягу на вірність українській державности.

Під кінець 1879 року почав видавати політично-популярний тижневик „Батьківщина". Був теж основником і співробітником львівського „Діла" та редактором львівських видань творів Шевченка „Вибір поезій для народу" (ч. 1-2, 1894-1895), „Поезії" (1902), „Твори" (1907-1912); писав статті про Шевченка, а в 1912 році додав „Деякі причинки до поправнішого видання поезій Т. Шевченка".

Народовецький табір у 1870 -их роках минулого століття почав діяти конструктивно в політиці і в своєму власному середовищі, не припиняючи ні на хвилину боротьби на терені сойму й парляменту. В жовтні 1890 року, себто в році заснування радикальної партії, народовці були вмонтовані в дуже складну політичну справу. Тоді були напружені міжнародні відносини між Австрією і Росією. Австрійський уряд натиснув на своїх поляків у Галичині, щоб вони злагіднили свою політику супроти українців та цим ослабили москофільський рух. Тодішній намісник Галичини граф Казимир Бадені розпочав акцію в тому напрямі, щоб злагіднити польсько-українські взаємини. В розмовах з представниками народовців не робив він жадної таємниці з того, що робить це на виразне бажання династії та центрального австрійського уряду. Народовці були супроти Австрії льояльні й надіялися на деякі концесії з польського боку. Ця спроба відома під назвою „нової ери" в польсько-українських взаєминах.

У соймі очолював тоді народовецьких послів Ю. Романчук. Хоч ініціятор угодівської політики супроти поляків, Романчук відсахнувся від неї, коли переконався, що з „нової ери" думають тягнути користі тільки поляки, а для українців вона приносила тільки шкоди. По році він відступив від новоерівської політики, бо вона не давала навіть надії на покращання напруження між українцями під галицько-польським правлінням. По всій Галичині відбувалися віча, часто дуже бурхливі, проти баденівщини й „нової ери". Брав у них участь і Романчук. Все, що українці осягнули за Австрії, коштувало їх багато зусиль і навіть крови, що полилася у „баденівських виборах" (1895-1897 рр.)

Ол. Шпилька

Друзі коштують гроші

Хто вигадав приказку: „краще сто друзів, ніж сто рублів"? Скільки не підраховую — у мене все виходить навпаки. Дехто із бездітних або заможніших може дозволити собі сто друзів, але для мене забагато й половина цього числа. І коли б хтось запропонував мені сто долярів за викреслення із списка сотню імен, я б погодився без надуми.

Коштовність друзів особливо відчутна у новорічно-різдвяний період із звичаєм поздоровлення приятелів зі святами. Із сучасними цінами на святочні картки вітань і на поштові марки, не важко підрахувати, що сотня привітів коштує більше ніж сто долярів, не враховуючи затраченого часу на присвяти й адресування.

Мені кажуть: але й тобі сто привітань надійде. Навіщо мені сотня привітів? Хіба від їх кількости новорічне щастя залежить?...

Дехто розв'язує проблему поміщенням вітань у часописі. Добре тим, що мають лише друзів однодумців чи однопартійців. А що робити людині, друзі якої до різних партій належать, передплачують різні часописи або взагалі нічого не читають?

Коштовність втримання дружніх взаємин не обмежуються лише ціною святочних поздоровлень. Приятелям доводиться дарунки слати, несподіванки влаштовувати. Не переступається поріг приятеля без пляшки оковитої. Раніше було візьмеш „Попова" чи „Камчатку" — і справа розв'язана. Сьогодні від вас очікують коштовний коньяк або вистояне вино з пивниць французьких королів.

Було із друзями обміняєшся листом, привітом і на тому закінчувалось. Сьогодні одержуєш листа і боїщся його відкривати. Один повідомляє, що їде до тебе з Англії, другий — із Німеччини або — протилежного кінця країни чи світу. Їхав би вже сам або у крайньому випадкові із своєю чи чужою дружиною, а то загорне цілий свій рід і втарабаниться тобі в хату. Годуй їх, розважай, місця цікаві показуй. Не встигла одна інвазія відступити, як оце знову телефонують:

— Галло! Друже! Чи можеш нас із летовища підібрати?

— Звідкіля ти?

— З Австралії...

— На довго? — запитую.

— На свята...

— Латинські чи — наші?..

— Ми, — каже, — одні й другі святкуємо! Толеранцію практикуємо! З нами також дочка із дітьми прибула. Чи буде місце для всіх?

— Чому, — відповідаю, — не буде?! До готелю сам піду, але вам місце зроблю!

(Закінчення на стор. 4)

Михайло Івасівка

У 50-ТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ СЛ. П. ВАСИЛЯ БІЛАСА І ДМИТРА ДАНИЛИШИНА

II.

У Львові, в днях від 17-22-го грудня 1932 року, відбувся наглий суд над чотирма учасниками нападу на пошту в Городку Ягайлонському. На лаві оскаржених сиділи Дмитро Данилишин, Василь Білас, обидва з Трускавця; Маріян Жураківський зі Станіславова і Зенон Коссак з Дрогобича. Довкола судового будинку було багато поліції; на розправу впускали тільки за перепустками, переважно представників преси й судових урядників.

Підсудних боронили такі адвокати: д-р Ст. Шухевич, д-р К. Паньківський, д-р В. Старосольський, д-р Марічак, д-р Галушкевич і д-р Л. Ганкевич. Трибунал складався з трьох польських суддів: Ягодзінського — керівника суду, Двожака й Мігалса і прокурора Мостовського.

Акт обвинувачення твердив, що Данилишин, Білас і Жураківський напали на поштовий уряд в Городку Ягайлонському, що вони револьверами стероризували поштовий персонал та забрали три тисячі золотих. Данилишин під час слідства й на розправі відмовився від провини, заявляючи що не буде зізнавати. Білас признався, що він був членом ОУН, що він одержав від Зенона Коссака через Ярослава Біласа доручення прийти на зустріч до Дрогобича й що він і Данилишин поїхали до Львова. Коли під час судової розправи прокуратор спитав Данилишина, чи він називається Данилишин, то навіть на цей запит той відповів мовчанкою. Відтак прокурор запитав В. Біласа, „яким револьвером він стріляв до Голуфка?" — Білас спокійно відповів: „жадним".

Д-р В. Старосольський запротестував проти підступних запитів прокурора й пригадав голові суду, що такі питання не згідні зі судовою процедурою та принижують повагу суду. Прокурор покликав Миколу Мотику з Трускавця, коронного свідка обвинувачення, який після нападу на пошту зголосився на поліцію і там сказав, що спіймані В. Білас і Д. Данилишин були учасниками нападу і що Зенон Коссак є повітовим провідником ОУН в Дрогобичі та що це він дав наказ В. Біласові і Д. Данилишинові їхати до Львова на „роботу". М. Мотика як свідок прокурора зізнав, що до ОУН втягнув його студент Михайло Смола; що Білас й Данилишин брали участь у нападі на поштовий уряд в Трускавці та що вони вбили Голуфка. Мотика зізнавав, як психічно хвора людина, нарікаючи, що йому ніхто з товаришів не довіряв і що до нього всі ставилися з резервою і це начебто спонукало його зробити донос на поліцію, заявляючи, що знає про ОУН на дрогобицькому терені. Підсудні Білас, Данилишин і Коссак вислухали зізнання Мотики-провокатора, заперечуючи їх. Д-р Глушкевич поставив внесок, щоб Мотику віддати під лікарську обсервацію, бо він сам з вив, що діяв постійно, мов у галюцинації. Прокуратор Мостовський рішуче запротестував проти внеску Глушкевича й закричав, що „трапився свідок, що говорить правду, а оборонці хочуть зробити з нього варята".

Найцікавіше зізнання було о. Киндія, пароха села Розвадів. Його свідчення були найдраматичнішим моментом під час процесу. Отець Киндій сказав, що першого грудня, коло одинадцятої години, він побачив як гурма людей, одні з дрючками, другі зі сокирами, а ще інші з дрючками й сокирами, бігли полем в напрямі лісу. Отець, здивований тим видовищем, поспішав за юрбою, аж раптом почув крики: розбійники — лапайте їх! „Спочатку я припускав, — казав отець, — що люди напали на дика, бо в тих сторонах їх було багато. Опісля крик продовжувався, я почув крики: бий забий! — На гостинці я почув постріл. Відтак рознеслися голоси: він уже не має набоїв, приступай безпечно! — Із зворушення я далі не міг бігти і я пристав. З горбка я побачив чоловіка, що лежав на гостинці, а над ним стояли люди. Я прибіг і просив людей, щоб його більше не били. У віддалі 30-ти кроків я побачив другого чоловіка, який лежав у житі. Його також побили. Я не знав, котрого рятувати. Було чути голоси, що суд їх звільнить і вони відтак спалять село, тому треба їх на місці забити. Я як священик не міг до того допустити. Я пробував відібрати від людей дрючки, але люди були так розлючені, що могли й на мене кинутися. Один з лежачих очуняв і встав. Це був молодий високий мужчина. Я закричав, щоб і другого перестали бити. По якомусь часі й другий очуняв і встав. Оба вони були сильно побиті — кров заливала їхні голови. Оба вони зблизилися до себе, а юрба обступила їх довкруги. І сталося таке, що я ще в житті не бачив: один одного взяв за руку. Вони разом стали на горбочку, щоб їх було видно здалека. Вищий мужчина промовив, що вони є членами ОУН і що „ми вмираємо за Україну". А до мотлоху людського звернулися такими словами: „Як ви так будете воювати, то України ніколи не будете мати".

У цей момент розповіді свідка о. Киндія — Данилишин вибухнув плачем, стиснув кулаки, сціпив зуби й не міг, хоч старався себе опанувати. Білас, що сидів біля нього, поклав його голову на своє плече, обняв його руки й поцілував, заспокоюючи його. Хтось приніс води. Данилишин випив і заспокоївся. Отець Киндій продовжував своє свідчення перед судом. „Тому, що стояли близько мене, нагло один до одного шепнув: тепер поцілуємося на прощання. Обидва поцілувалися. „Я не є неспокійної вдачі і вмію панувати над собою, — заявив отець, — але та хвилина, коли люди стоять з дрючками, а вони на горбку, — в той час мені пригадалося, що так мусіло бути тоді, як на Голгофті розпинали Христа. Люди похилили голови й не знали, що робити. На ту мить прийшла поліція і обох арештувала". Оборонці і публіка не могли стриматися від сліз. Данилишин, заспокоївшись після плачу, сказав до оборонців: „Не думайте, що я плакав за себе!"

Після переслухань свідків і підсудних промовляли прокурор і оборонці. Після промов оборонців, голова суду Ягодзінський спитав підсудних, чи вони хочуть сказати своє останнє слово. На це відповів Данилишин, що так. Він спокійно встав і голосно говорив: „Я знаю, що нас чекає. Я був і є на усе приготований. Тільки шкода, що я не можу дальше працювати для нашої Неньки України!" Останнє слово Біласа: „Я свідомий своєї вини і кари. Я український націоналіст і революціонер!"

Після півгодинної наради суддів проголошено вирок: Дмитро Данилишин — кара смерти; Василь Білас — кара смерти; Маріян Жураківський — кара смерти; Зенон

(Продовження на ст. 3)

СОЮЗОВЦІ! НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК У ВІЛЬНОМУ СВІТІ „СВОБОДА" ВІДЗНАЧАЄ ЦЬОГО РОКУ 90-РІЧЧЯ СВОЄЇ ВІДДАНОЇ ПРАЦІ НАШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ. З НАГОДИ ЦЬОГО СВІТЛОГО ЮВІЛЕЮ ДОКЛАДІМ ВСІХ ЗУСИЛЬ, ЩОБ ЗДІЙСНИТИ ЗАКЛИК ЩОДЕННИКА З ПЕРЕД 90-ти РОКІВ, А САМЕ ОБ'ЄДНАТИ ВСІХ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ Й КАНАДИ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ. ЮВІЛЕЙНА МЕТА СОЮЗУ — ПРИДБАТИ ЦЬОГО РОКУ 4,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ НА 10,000,000 ДОЛЯРІВ.

Цінний дар для УВУ св. п. Дмоховських

Фундація Українського Вільного Університету в Америці повідомляє, що з бібліотеки св. п. д-ра Степана і Теодори Дмоховських,, інж. Володимир Левицький чоловік св. п. Дори Левицької, з дому Дмоховських, з Гантеру, Ню Йорк, передав для бібліотеки УВУ комплет Літературно-Наукового Вісника (ЛНВ) за 1898-1932 роки. Це повний комплет ЛНВ за винятком воєнних років 1917-19, копію яких можна замовити на мікрофільмі в Конґресовій бібліотеці ЗСА.

Рід Дмоховських — це старинний український шляхетський рід гербу Побуг. Д-р Степан Дмоховський (1879-1959), лікар-дентист, громадський діяч в Перемишлі (1910-1920-ті роки), а опісля у Львові активний в освітній і спортовій ділянках. Видавав журнал під заголовком „Рік в садку і в городі"; був деякий час головою Українського Спортового Союзу у Львові; зорганізував Українське Фотографічне Товариство; мав чудову колекцію книжок та був великим любителем-колекціонером української старини, частину якої згодом передав Українському Національному Музеєві через свого приятеля дир. Свєнціцького. В громадській праці допомагала дружина Теодора, з дому Подлуська (померла в Мюнхені в 1945 році). Мали вони дві



Св. п. д-р Степан Дмоховський

ВІСНИК.

Титульна сторінка I тому ЛНВ

дочки — Стефанія заміжня за д-ром Романом Барановським, і передчасно згасла св. п. Теодора (Дора), дружина інж. Володимира Левицького. Це коротко про меценатів ЛНВ.

ЛНВ — це цінний дар, перлина з царини української духовости, який роками комплектувався в родинній бібліотеці Дмоховських. Перейшов із нею життєву мандрівку ще в Галичині, а згодом, рятуючись перед поновною московською навалою, пройшов цілу складність еміґрантського життя і скитальськими дорогами із своїми власниками через Мюнхен, Чикаґо і Гантер, залишаючи їх по дорозі, повертається до УВУ в Мюнхені, ближче джерела, де він народився і виростав. ЛНВ від самого початку аж до 1932 року займав найчільніше місце в історії української літератури, журналістики та культури взагалі. З ЛНВ виросла плеяда молодих письменників, які почали свою літературну кар'єру; в ЛНВ друкувалися визначні наші письменники, вчені, громадські і політичні діячі з усіх земель раніше роздвоєної, а згодом після Першої світової війни розчетвертованої України. Тяжко сказати сьогодні, як ми виглядали б в часі Першої чи Другої війн без ЛНВ.

Історію ЛНВ можна поділити на три періоди: перший львівський від 1898 до 1906 року включно; другий київський від січня 1907 до липня-серпня 1914, і від липня-серпня 1917 до липня -вересня 1919; і третій львівський від травня 1922 до липня 1932 року.

ЛНВ почав виходити як місячник в 1898 році у Львові як видання НТШ (з 1905 року видання Українсько-Руської Видавничої Спілки). ЛНВ постав на базі двох журналів - „Зоря", видання НТШ, і „Житє і Слово", видання Івана Франка. Згідно з Франком, поява ЛНВ, замість згаданих журналів, саме в знаменні роковини — століття нової української літератури (1798) і 50-ліття відродження української Галичини (1848) — мала символічне значення. Вона, знаменувала об'єднання всіх живих літературних сил всієї соборної України, незалежно від тих меж, що їх „помежували чужі між собою", для однієї спільної цілі — збудувати покищо соборну Україну хоча б тільки в наших душах і серцях, і таким чином приготовити майбутнє державно-політичне об'єднання українського народу у власній державі.

До першої редакції ввійшли проф. Михайло Грушевський, Іван Франко, редактор журналу „Житє і Слово", і Олександер Боровський редактор „Зорі". До помочі їм приділено молодого письменника Йосифа Маковея. Але з другим томом Боровський і Гнатюк відійшли від редаґування ЛНВ, а на їх місце прийнято молодого етнографа Володимира Гнатюка. І ця трійка вела журнал аж до 1907 року, вклавши в журнал багато праці. Фактично редактором ЛНВ першого львівського періоду був Іван Франко, і ЛНВ стояв під його впливом. Про це промовисто свідчить увесь зміст журналу. Франко надрукував велику кількість власних творів, рецензій, літературно-критичних статтей тощо і притягнув до співробітництва кращі літературні сили з усіх українських теренів. Крім старших письменників як, наприклад, Г.Барвінок, О.Кониський та інші, були й молодші — А.Кримський, В.Леонтович, В.Самійленко, Л.Старицька-Черняхівська, Л.Українка, К.Гриневичева, П.Карманський, Б. Лепкий, В.Пачовський, В. Стефаник, М.Черемшина, О.Кобилянська та інші.

Коли після революції 1905 року в імперській Росії відкрилися можливості для появи української преси, перенесено ЛНВ до Києва в 1907 році. З огляду на хворобу Франка, редакцію на себе перебрав М.Грушевський, а галицьку філію редакції очолив М.Євшан. В київському періоді ЛНВ, крім вищезгадаих співробітників, долучився цілий ряд нових — В.Липинський, Д. Лукіянович, В.Садовський, С.Черкасенко, М.Стасюк, В.Дорошенко,І.Джиджора, Є.Левицький, М.Лозинський, Л.Цегельський, Г.Чупринка та інші.

ЛНВ того періоду відіграв важливу ролю єдиного центрального українського науково-літературного журналу. В 1914 році ЛНВ, як і вся українська преса був заборонений царською владою і відновився щойно після повалення царату в 1917 році. Відновив його М. Грушевський, повернувшися із заслання до Києва. Але журнал не мав вже того значення і впливу, що колись, пише В.Дорошенко про ті часи і додає, що „тоді події летіли так блискавично, що журнал не міг був їх наздогнати". Перед вели щоденники.

ЛНВ не поспівав за подіями, що миготіли, неначе на екрані, і тому не міг він керувати громадською думкою. Свою провідну ролю мусів відступити щоденній пресі. Сталося це тим більше з ЛНВ, бо Грушевський не мав часу на ведення журналу. Він був зайнятий Центральною Радою і різними актуальними справами, відступив редаґування журналу своєму братові Олександрові, котрий, одначе, не мав сприятливих обставин і персональних даних свого брата Михайла. Правда, до журналу прийшли, крім старших, молодші співробітники, як , наприклад, О. Олесь, П.Тичина, М.Рильський, Я.Савченко й інші. Останнє число ЛНВ (т. 75) вийшло за липень-вересень у 1919 році в Києві, і на цьому припинено видавання журналу аж до 1922 року.

ЛНВ був відновлений знову у Львові в 1922 році Українською Видавничою Спілкою завдяки Ю.Полянському при тісній співпраці В. Гнатюка і В.Дорошенка та фінансовій допомозі Січових Стрільців, на пропозицію яких редакційний комітет (у складі В.Гнатюка, В.Дорошенка, М.Ганущинського, Є.Коновальця, Ю. Павликовського й І.Раковського) очолив Д.Донцов, а технічним і мовним коректором став В.Гнатюк. В ЛНВ, крім старших сил, брали участь молоді — Б. Антонич, Н.Лівицька-Холодна, Є.Маланюк, Ю.Липа, Б.Кравців, О.Ольжич, О.Стефанович та інші. З фінансових причин ЛНВ перестав виходити з 7- им числом в 1932 році, а Донцов з групою своїх прихильників почав видавати власний журнал „Вісник".

Підсумовуючи статистичний доробок, ЛНВ на протязі 31 року існування дав українській нації 109 томів або 316 поодиноких книжок та понад 51,000 друкованих сторінок.

ЛНВ в ЗСА є в таких бібліотеках: Іллінойського університету, в Нюйоркській Публічній Бібліотеці, НТШ та бібліотеці св. Софії в Бавнд Бруку; всі ці бібліотеки мають неповні збірки. Єдиною бібліотекою у західному світі, яка має всі томи, навіть бракуючий том за 1919 рік, є Бібліотека Конгресу ЗСА у Вашінґтоні, завдяки старанням керівника відділу мікрофільмувань цієї бібліотеки Богдана Ясінського сфільмовано весь матеріял ЛНВ на 24-ох рольках на 35-міліметровому фільмі. До останньої тепер долучиться бібліотека УВУ. Рівнож з радістю хочемо поінформувати українську громаду, що Б.Ясінський опрацював покажчик (індекс) до цілости (109 томів) ЛНВ, який плянує видати друком НТШ. Це велика й корисна подія, тим більше, що, сьогодні існує покажчик тільки до перших 20-ти томів, приготованих В.Доманицьким з великою передмовою Івана Франка.

ЛНВ у своїй поворотній дорозі до вільного Львова зупиниться на деякий час на полицях гостинної бібліотеки УВУ в Мюнхені під опікою головного бібліотекаря Марусі Заяць-Сидір. Тут ЛНВ буде служити настільною книгою ученим, професорам і студентам УВУ, що з усіх частин світу нашого розсіяння — української діяспори приходять сюди до всеукраїнської Альма Мати, щоб обмінятися думками і досвідом, набрати нових сил і знання для дальшої праці.

Віримо, що глибинне пізнання ЛНВ приспішить його поворот у вільний Львів і Київ; мабуть, і за це Фундація УВУ найбільш зобов'язуюче вдячна родині св. п. Дмоховських за їхній княжий дар, а пам'ять про них буде жити вічно серед великої родини читачів, дослідників, професорів і студентів Українського Вільного Університету.

У 50-ті Роковини... -

(Закінчення зі стор. 2)



Вгорі, Василь Білас. Внизу, Дмитро Данилишин

Коссак — переданий звичайному судові. Усі прийняли вирок спокійно.

Д-р Старосольський висунув пропозицію, щоб суд вислав прохання до президента польської держави про зниження вироку. Прокуратор Мостовський запротестував проти того, щоб суд вносив прохання в справі уласкавлення Біласа і Данилишина. Справу Маріяна Жураківського — він сказав, — щоб судді вирішили, як уважають. Білас і Данилишин заявили, що вони жадного уласкавлення не просять.

22-го грудня 1932 року прокурор Мостовський повідомив, що президент уласкавив Жураківського і замінив кару смерти на 15 років ув'язнення; Біласові і Данилишинові він затвердив кару смерти.

Польський судовий закон каже, що присуд смерти має бути виконаний до 24-ох годин. Дня 23-го грудня 1932 року, о год 6:30 вранці — першого повісили Данилишина, 20 хвилин пізніше — Біласа. Данилишин вийшов на ешафот і заявив дзвінким голосом: „Мені тільки дуже жаль, що я можу тільки раз вмерти за Україну!" Білас, прощаючись з життям, сказав: „Хай живе Україна...!" На знак прокурора кат заткнув йому уста.

Серед присутніх на тюремному подвір'ї, коли вішали засуджених, були — начальник тюрми, озброєні сторожі й комісари поліції; з адвокатів — д-р С. Шухевич і д-р В. Старосольський. Перед шостою годиною ранку почали дзвонити дзвони по всіх церквах Львова і по всій Західній Україні. Коли кат затулив Біласові уста, щоб він не закінчив слова „Україні",д-р В. Старосольський затремтів, зблід і на ввесь голос крикнув: „Що ви робите? Затикаєте уста засудженому на смерть — не даєте промовити йому останнє бажання! Чи є ще така держава в Европі, щоб так поводилася?"Не було села, містечка й міста, де у цю пору не дзвонили дзвони на вічну славу двом молодим українським героям. За їхні душі відправлялися по всіх церквах Служби Божі. Данилишин зажадав, щоб йому дозволили попрощатися зі Зеноном Коссаком — кілька хвилин перед його смертю. Прокурор на це не погодився. На слідуючій розправі д-р Старосольський пригадав про це прокуророві: „Відносно вашої відмови я запитаю вас, чи є така друга держава в Европі, щоб відмовила засудженому на смерть у його останньому бажанні побачити того, хто йому є дорогий. На це здобулися тільки ви!"

ЗВЕРНЕННЯ

ЦЕНТРАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ БУКОВИНЦІВ В НЮ ЙОРКУ ТА БУКОВИНСЬКО—УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ТОРОНТО

Повідомляємо своїх членів та ширше гомадянство про видання Пропам'ятної Книги УСК „Довбуш" Чернівці-Буковина, в 60-ліття від його заснування 1920-1940-1980 та про Спортовий рух на.Буковині, як додаток до книги „Буковина — її минуле і сучасне".

Звертаємося із закликом до колишніх активних змагунів, виділових та симпатиків „Довбуша" і українського громадянства жертвувати на видавничий фонд цієї книги.

Створено також Фонд меценатів „Довбуша", імена яких будуть оголошені в пресі та зазначені в цій книзі. На цей фонд вже склали: П.Григорович — 260 дол., О.Омельський — 255 дол., О.Суховерський і В.Карпович по 250 дол.; д-р О.Соколишин 35 дол., А.Мареш 20 дол, Ф.Лукіянович і Р.Федорів по 10 дол., УАК „Запороже" 18.16 дол.

Пожертви просимо висилати в ЗСА на конто „Довбуша", число 3442
Self-Reliance Newark, N.J.
Federal Credit Union
734 Sanford Ave
Newark, N.J. 07106

У Канаді на конто УСК „Довбуш" число 1561730
Ukrainian (Toronto) Credit Union Ltd.
2397 Bloor St.W.
Toronto, Ont. M6S 1P5

Видавничий комітет в ЗСА:

Володимир Карпович, голова
Петро Григорович, секретар
Омелян Суховерський, скарбник
Олександер Омельський, член
Д-р Олександер Соколишин, член

Фінансовий комітет в Канаді:

Григорій Гільчук, голова
Ярослав Коваль, секретар
Володимир Рибак, скарбник

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ моєї Найдорожчої і Незабутньої ДРУЖИНИ



бл. п. Письменниці

ДАРІЇ ЯРОСЛАВСЬКОЇ СТОЛЯРЧУК

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ

в четвер, 13-го січня 1983 р., о год. 8-ій ранку в церкві св. Ів. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.; в той же день в Українській Католицькій Церкві в Балтиморі, Мд.
і рівно ж того самого дня в церкві Пресв. Богородиці в Ніяґарі, Канада.

Про молитви за спокій душі Покійної просить —
чоловік РОМАН

У глибокому смутку ділимося сумною вісткою, що дня 4-го січня 1983 р. в Ню Йорку, Н. Й., по короткій і тяжкій недузі відійшов у Вічність

бл. п.

ДМИТРО БАРНА

нар. 24-го січня 1938 р. у Волі Вижній, пов. Сянік, Лемківщина

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться у п'ятницю, 7-го січня 1983 р. ПАНАХИДА о 7:30 год. веч. в похоронному заведенні П. Яреми при 129 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку.

В суботу, 8-го січня 1983 р., о год. 11:30 ранку з того ж похоронного заведення Тлінні Останки будуть перевезені до церкви св. Юра в Ню Йорку і по БОЖЕСТВЕННІЙ ЛІТУРГІЇ на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

В глибокому смутку:
дружина — ТЕРЕСА
син — ІВАН
донька — ХРИСТИНА
сестри:
АННА ГАВРАН з родиною
МАРІЯ ПРИЙМАК з родиною
брат — СТЕФАН з родиною
та ближча і дальша Родина в Америці. Канаді, Україні і Польщі

В СЬОМУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашої Любої і Найдорожчої МАМИ



Проф. Людмила Тимошенко-Полевська

сл. п. Незабутньої

Проф. Людмили Тимошенко-Полевської

і в ЧОТИРНАДЦЯТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Любого і Найдорожчого ТАТА

Проф. Д-ра Миколи Полевського

видатної челістки і видатного пяніста, професорів Харківської, Віденської і Римської Консерваторій та Українського Музичного Інституту в Ню Йорку і Філядельфії, визначних у Міжнародній Енциклопедії „Хто є хто в музиці" в Кембрідж, Англія,
буде відправлена

ПАНАХИДА

в неділю, 16-го січня 1983 р., о год. 12-ій дня в Катедрі св. Володимира в Ню Йорку, Н. Й.
160 Вест 82-га вул.

В глибокому смутку:
ЗОЯ ПОЛЕВСЬКА-ДАРОВА — донька з чоловіком АНАТОЛІЄМ ДАРОВИМ



Проф. д-р Микола Полевський

В Чикаго відзначать День Солідарности

Чикаго, Ілл. — Комітет Оборони Людських Прав при УККА з участю молоді СУМ, ОДУМ та Пласту створили Комітет для відзначення Дня Солідарности з українськими політв'язнями в Україні, який припадає на 12-го січня.

Цей Комітет вже другий рік підряд поставив собі за завдання відзначати цю особливу дату. Порядок програми цього відзначення такий: Архиепископ Констан-тин, УПЦ, та єпископ Інокентій, УКЦ, відправлять 12-го січня о год. 7-ій вечора в Соборі св. Володимира спільний Молебень у наміренні всіх політичних в'язнів в Україні. Після Молебня в авдиторії св. Володимира відбудеться коротка імпреза із вступним словом Іванни Горчинської, деклямацією та музичною точкою. Закінчиться імпреза монтажем Юрія Миськова та заключним словом.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ ПРЕДСТАВНИК до Палати Репрезентантів із міста Ню Йорку Бенджамін С. Розенталь помер у лікарні Вашінгтону на рака у віці 59 років. Його вибрали знову до Палати Репрезентантів у листопаді, не зважаючи на це, що вже в тому часі він був хворий. День перед смертю Б.Розенталь склав свою присягу як член Конгресу.

Львівський...

(Продовження зі стор. 2-ої)

дивости нема потреби, бо в них тенденційність і пропаганда прозирає з кожного речення. Варто однак звернути увагу на кілька моментів у його виступі та розмовах з американськими колегами. Перший момент, який мабуть і дещо здивував американських прокурорів, це підкреслювання львівським прокурором, що коли йдеться про жертви, про винищуваних, то це були не обов'язково лише жиди, як можна б сподіватися. Каже львівський прокурор: „В роки війни воно (місто) бачило чимало страшних картин масових знищень людей. У таборах Рави-Руської перебувало багато людей з усіх країн Европи — французи, бельгійці, поляки, італійці... Вони мали різні політичні погляди і визнавали різні релігії".

І потому розказує, як усіх людей зганяли з гетто, вантажили у вагони і відвозили до Белзця на спалення, при чому „сморід спаленого людського мяса долинав аж до самої Рави-Руської, хоча відстань між цими містечками приблизно 22 км".

Як бачимо, тут прокурор Антоненко проводить послідовну цю саму лінію, яку застосовує совєтська пропаганда і до Бабиного Яру та інших місць гітлерівських злочинів. Цікавий однак другий момент у виступах львівського прокурора, а це його відкрите намагання представити В. Осідача як людину із злочинним минулим, тому що він уже десь від 1930 року... належав до Організації Українських Націоналістів, 1933 року був арештований за оунівську діяльність і покараний польським судом на три роки в'язниці. Коли в 1939 році прийшла совєтська влада, „його звільнили з ув'язнення і давали можливість спкійно жити, але він утік на окуповану німецькими військами територію Польщі".

Не знати, чи сприйняли американські прокурори сугестію львівського прокурора, що приналежність молодого ідейного патріота до підпільної організації для боротьби з окупантом кляcифікується як злочин, але напевно добре знати, що не мали вони уявлення, що насправді діялося в Західній Україні по приході Червоної армії і НКВД в 1939-41 роках і що ждало будь-якого члена ОУН, коли вже по кількох місяцях, по формальному приєднанні Західньої України до СССР, почалися масові вивози і арешти української інтелігенції; коли складалися щораз нові списки і тюрми ставали переповнені по береги свідомим сільським активом. Отаку далі б совєти можливість спокійно жити В. Осідачеві! А коли награнула війна, і НКВД не встигло вивезти в'язнів, то воно у звірський спосіб стало винищувати їх по в'язницях, по камерах масакруючи, закидаючи камери гранатами, підпалюючи тюрми, замуровуючи в'язнів живцем. Картини таких масакр по в'язницях Львова, Дрогобича, Самбора, Тернополя, Вінниці, Бердичева відкривали наступаючі на схід німецькі війська, дещо з того і фотографували. Чи не попало дещо з цих фотографій в картотеку львівського прокурора, коли він пише: „Справді для американців війна з фашистською Німеччиною — це „невідома війна". Коли ми показали їм фотографії купи львівських тіл, сфотографованих самими гестапівцями, то вони не вимовили жадного слова, ніби оніміли".

Справді онімів би світ, коли б хотів знати більше про ці звірства відступаючих загонів НКВД у Західній Україні, в Литві, Латвії, Естонії в 1941 році!

А може світ і знає, може має все і в своїх архівах, може дещо дехто вспів вияснити і американським прокурорам у справі В. Осідача, бо коли вкінці американський суд розглянув справу В. Осідача і надіслав своє рішення з 17-го березня 1981 року, умотивоване на сотні сторінок про позбавлення В. Осідача американського громадянства, то львівський прокурор негодує, що все скінчиться на тому, що В. Осідача виговорять, замість притягнути до кримінальної відповідальности. А ще більше негодує ось з якого приводу: „Викликає подив і інше. Щоб заплутати зрозуміле для всіх, але не зрозуміле для деяких юристів Сполучених Штатів положення про винність Осідача в рішенні досліджується вся історія встановлення Радянської влади в західних областях України, при чому це робиться в перекрученому вигляді, історичні факти переплутані і, зрозуміло, взяті з підручників націоналістів".

3

„19 березня того ж (1981) року, пише львівський прокурор у другій частині своєї статті, — до Львова прибула група на чолі з Кларисою Р. Фелдман — прокурором відділу спеціальних досліджень розслідувань міністерства юстиції США, у складі: Бертрам С. Фелбаума — слідчого цього ж відділу, офіційного секретаря окружного суду в Ню Йорку Гаррі Рапопорта і Кетлін Н. Колмен — прокурора відділу. Приїхав також представник посольства Сполучених Штатів у СРСР".

„Цього разу прокурор Сполучених Штатів Америки просили нас зібрати докази щодо воєнних злочинців Богдана Козія, який у роки війни діяв на терені Івано-Франківської области в селищі Лисець, та додатково зібрати матеріяли щодо М. Деркача, який діяв на території Львівської области в Новому Яричеві".

Як видно із звіту прокурора, до цієї другої зустрічі совєтські прокурори та зокрема слідчі органи підготовилися солідніше, врахувавши мабуть досвід з першої зустрічі. Зокрема гарно підготовили свідків, які зізнавали гладко, підкреслюючи, що вони були очевидцями кількох вбивств Козієм чиїхось жидівських родин. Подано ім'я свідка Йосипа Франковича Ількевського і Антона Михайловича Вацеби. У свідченнях навіть такі деталі, що при розстрілі сім'ї Бредгольца, Бредгольц і його дружина стояли на колінах, а чи діти були на колінах чи стояли, свідок не пам'ятає. Другий свідок зізнав, що бачив, як обвинувачений ніс чотирирічну доньку лікаря Зінгера, „тримаючи її за волосся чи за шию". Дитина щось говорила по-польськи", але він цих слів „не пам'ятає".

Львівський прокурор обговорював теж з американськими прокурорами попередню справу В. Осідача і на відповідь американських прокурорів, що справа ще остаточно не вирішена, завважує з іронією, що „американській юстиції треба було 35 років, та й то ще питання не вирішене". „А для того, щоб позбавити батьківських прав сім'ю Половчаків на сина Володимира, досить було кілька днів".

Згадує теж львівський прокурор одну деталь з надісланих йому звітів про справу В. Осідача, а саме: „У суді також був допитуваний як експерт якийсь „доктор Петро Мерчук" — „спеціяліст з українського націоналізму і ОУН. Він заявив, що поліція не брала участі в акції знищення радянських людей. Що можна було ще чекати від цього 'експерта'? Правда, в даному разі віддати треба суду належне, він усе ж відхилив свідчення цього 'експерта' — бандерівця".

Віддає належне львівський прокурор і другій групі американських прокурорів, з якою праця йшла, видно, гладко: „Працювали ми з цією групою у повному контакті, у нас не виникало жодних непорозумінь, усе робилося у повній злагоді. З вдячністю від'їжджали вони з нашої країни".

Друзі...

(Продовження зі стор. 2)

Сто друзів, — кажу, — краще ніж сто рублів!.

P.S. Не знаю хто цю приповідку видумав, але у тих часах, мабуть, друзів картками не поздоровляли, не подорожували вони або гроші ніякої вартости не мали.

„Зальцбуржани..."

(Продовження зі стор. 1)

його вподобі. Для зацікавлених (за додатковою доплатою) буде зорганізована екскурсія в околиці міста; в неділю, 3-го липня — Служба Божа, що її має відправити архимандрит Любомир Гузар, колишній учень цієї гімназії — учасник цього з'їзду. Опісля — закриття з'їзду.

Як у дальшому поінформувала власника бюра Сковп, — заплановано чотири окремі тури в різні частини Европи з вільним вибором для учасників як і не для учасників з'їзду (які теж можуть користуватись цим перелетом до Европи). Тура 1-ша: Італія і Австрія, кошти пoродожі — 1,549 долярів, 2-га: Югославія і Австрія, кошти подорожі — 1, 639 долярів; 3-тя: Швайцарія, Франція, Західня Німеччина, Чехо-Словаччина, кошти подорожі — 1,649 долярів; 4-та тура: прогулянка виключно для молоді від 18-35 років, рухливі маршрути почерез Італію, Югославію і Відень, кошти подорожі — 1,449 долярів; п'ята можливість — це закупівля перелету літаками до Мюнхену з перелетом до Відня, кошти подорожі — 600 долярів, а двотижневе перебування під власним зарядом. Для цих осіб, які зацікавлені тільки в перелеті, а не бажають брати участи в ніякій із цих тур, М. Гельбіг подала ще такі додаткові інформації: 1. Перебування у Зальцбурзі від четверга 30-го червня до неділі 3-го липня включно з переїздом із летовища до готелю, із повище згаданою програмою — приблизно 300 долярів від особи; 2. Двотижневий, першоклясний Eurailpass — 260 долярів від особи; 3. Семиденний, першоклясний Eurailpass — 200 долярів від особи; та 4. Можливість: випозичення малого авта на тиждень — між 130 до 160 долярів.

Як сказала М. Гельбіг — організаторка і ентузіястка вже багатократних поїздок у різні частини світу, в тому і в Україну, через агенцію можна буде поладнати різні спеціяльні заходи для тих, хто не користуватиметься окремими зорганізованими турами. До цієї пори зголосилося 60 осіб; реченець остаточного зголошення є до 15-го січня ц.р., завдаток у сумі 250 долярів від особи мусить бути вплачений до 1-го березня. Однак, якщо не буде достатнього числа зголошених (189) осіб, фірма Сковп забезпечила здійснення прогулянки в інший спосіб.

М.Гнатейко теж поінформував, що учасником поїздки до Зальцбургу буде колишній професор української гімназії у Зальцбурзі Олег Микитей, як рівнож, що в справах цього з'їзду допомагає їм їхній колишній професор англійської мови, що вчив у цій гімназії, Іван Жила, сьогодні мешканець Зальцбургу, з яким Організаційний комітет втримує безперервний зв'язок. М.Гнатейко також зазначив, що хоча, вправді, в справі з'їзду вже вислано відповідні обіжники на адреси відомі членам цього Комітету, хто досі не отримав обіжника, може зголоситися на таку адресу: Scope Travel Inc., 845 Sanford Avenue, Newark, N.J., 07106; телефон: (201) 371-4004.

Із розмови з членами Організаційного комітету, можна було бачити, що ця поїздка — в різні частини до Европи з її колоритними містами і красвидами, — заповідається дуже принадливо. Щоб й же казати про саму зустріч колишніх учнів української гімназії в Зальцбурзі, яких кріпко пов'язують спомини, давня приязнь, переживання із шкільної лавки, товаришування у їхніх юних роках, спільні мрії і стремління. Напевно знову поплинуть розмови, спогади — і минуле, оживаючи, пліч-о-пліч віднайде своє місце в сьогоднішньому.

ДЕПАРТАМЕНТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ повідомив, що поставить 62 роди хребетних тварин під державну охорону, тому що вони загибають. Між ними є риби, птахи і т.п. Досі вже було на листі охорони 296 різних тварин.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 9-го СІЧНЯ 1983 р.

Рочестер, Н. Й. Річні збори Т-ва Запорожська Січ 367-ий Відд., о год. 1:30 по пол. в кафетерії св. Йосафата. На порядку: Вибір Управи на 1983 р., 70-літній Ювілей, пікнік та інші важні справи. Проситься чл. прибути. — П. Дзюба, гол., П. Стадник, касир, В. Попович, секр.

NEW BRITEN, Conn. Річні загальні збори Б-ва свв. Петра і Павла, о год.3-ій по пол. в УГКлюбі на ОК вул, 39 Oak St. Просимо про обов'язкову участь. — В. Романишин, секр.

Нюарк, Н. Дж. Річні загальні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького 133-ій Відд., о год. 6-ій веч. в домі 302 св. Івана, близько Юніон, Н. Дж. Проситься чл. прибути на збори. — Я. Леськів.

Дітройт, Миш. Річні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя 292-ий Відд., о год. 3-ій по пол. в УНДомі при Мартін вул. Проситься чл. прибути і вислухати звітів Управи. По зборах — перекуска. — Т. Тимочко, гол.

Клівленд, Огайо. Річні загальні збори Т-ва Сокіл 336-ий Відд., о год. 1:15 по пол. в кафетерії св. Йосафата, 5720 State Rd., Parma, Ohio 44134. Присутність членів обов'язкова. — М. Мельникович, гол., В. Стригун, фін. секр.

Балтимор, Мд. Річні збори Б-ва пресв. Тройці 320-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в УНДомі, 3101 O'Donnell Street. На порядку зборів: звіти Управи, К. Комісії, вибір нової Управи на 1983 р. і інші важні справи. Якщо на означений час не явиться приписана статутом кількість членів, збори відбудуться на годину пізніше, без огляду на скількість присутніх. — П. Фенцак, гол., І. Малко, секр.

СУБОТА, 15-го СІЧНЯ 1983 р.

Філядельфія, Па. Річні збори Т-ва Мир 324-ий Відд., о год. 7:30 веч. в домі Української Громади при 23-ій і Бравн вулицях. — Управа.

Чикаго, Ілл. Річні загальні збори Б-ва св. Петра і Павла 220 Відд., о год. 7:30 веч. в долішній залі церкви Покр. Преч. Діви Марії, 4952 South Paulina St., Chicago, Ill. На порядку: звіти уступаючої Управи, К. Комісії, дискусія над звітами та вибір нової Управи на 1983 р. Якщо на означену годину не явиться кворум членів, збори відбудуться годину пізніше без огляду на кількість присутніх. Всіх чл. запрошуємо до участи. — П. Гут, предс., Ед Блідий, секр.

НЕДІЛЯ, 16-го СІЧНЯ 1983 р.

Парма, Огайо. Річні загальні і місячні збори Т-ва ім. Ів. Франка 334-ий Відд., о год. 12:30 по пол. в залі "Cardinal Savings", 5839 Ridge Rd., Парма, Огайо. На порядку нарад: звіти Управи і К. Комісії, уділення абсолюторії уступаючій Управі і вибір нової Управи і К. Комісії на 1983 р. Проситься чл. прибути і вирівняти залеглі вкладки. — М. Задерецький, предс., С. Бохонок, фін. секр., Б. Задорецький, рек. секр.

Філядельфія, Па. Річні збори 375-го Відд., о год. 1:30 по пол. в домі Округи, 5004 Old York Rd. На порядку: відкриття, вибір предс. і секр., відчитання протоколу з попер. зборів, звіт уступаючої Управи, дискусія, звіт К. Комісії і уділення абсолюторії, вибір нової Управи на 1983 р., внески і запити, закриття. — М. Коршеньовський, гол., І. Даньківський, кас., П. Тарнавський, секр.

Рочестер, Н. Й. Місячні і річні збори Б-ва св. Йосафата 217 Відд., о год. 1:30 по пол. в залі церкви св. Йосафата з таким порядком: відкриття, відчитання протоколу, звіти — фінансових, хворих, дискусія, річні звіти з річ. діяльности, К. Комісії і затвердження вибраної Управи на 1983 р., збирання чл. вкладок. Проситься чл. прибути. По зборах — перекуска. — Ст. Іваськів, предс., Т. Кубарич, фін. секр., Ст. Мартинюк, кас., Д. Маргопич, гол., К. Комісії, Ст. Приймак, чл. Управи.

Баффало, Н. Й. Річні збори Б-ва св. Миколая 127-ий Відд., о год. 1-ій по пол. в залі УКЦеркви св. Миколая при Філморе і Онайда вул. На порядку нарад: звіти уступаючої Управи, дискусія над звітами і вибір Управи на 1983 р. До участи в нарадах запрошується всіх чл. Відділу. — В. Шарван, гол., Марія Гаравус, секр.